

Prediker 4: 13-16 HSV

Vanwege Advent, Kerst en de Gebedsweek is het al weer een tijdje geleden dat ik met u heb stilgestaan bij het bijbelboek Prediker. De laatste keer heb ik met u stilgestaan bij de leegte van eenzaamheid. Toen hebben we ook gezien dat die bekende tekst over het drievoudig snoer, die we graag in huwelijksdiensten citeren helemaal niet over het huwelijk gaat, maar over reizigers die elkaar onderweg beschermen en warm houden.

Op dat thema eenzaamheid breidt de Prediker vandaag verder. Hij constateert, dat er misschien wel geen eenzamere mensen zijn dan degenen die aan de top zijn. Vaak worden deze mensen wel omringd door adviseurs, maar die kunnen onmogelijk de eenzaamheid wegnemen. We zeggen niet voor niets: op eenzame hoogte. Wie aan de top staat draagt alleen de verantwoordelijkheid en moet ingrijpende beslissingen nemen. Weinig benijdenswaardig.

Maar als zo'n leider ook nog een dwaas is, die alle adviezen in de wind slaat, vergroot dat z'n eenzaamheid. Hij verliest de genegenheid van het volk en wordt steeds minder populair. Er vindt een verstarring van macht plaats, die blind maakt voor wat er werkelijk aan de hand is.

Salomo zelf was ook zo'n koning. Hij begon op latere leeftijd dwaas te worden. En door alle eeuwen bleef verschijnsel zich voordoen. Al moet gezegd worden dat in democratieën dergelijke leiders minder kans krijgen, omdat ze dan zullen worden weggestemd.

Dergelijke leiders worden uiteindelijk toch vaak aan de kant geschoven en opgevolgd door mensen die onder hun bewind hebben gevangen gezeten. Zo raakte Salomo zelf het grootste deel van z'n rijk kwijt aan Jerobeam, die weliswaar niet gevangen zat, maar wel door Salomo's leger gezocht werd en daarom in ballingschap leefde. Uiteindelijk hield Salomo's zoon Rehabiam het tweestammenrijk over en werd Jerobeam koning over het grotere 10 stammenrijk.

Ook onze tijd kent zulke voorbeelden. Denk maar aan Havel in het toenmalige Tsjechoslowakije, of Walesa in Polen en Mandela in Zuid-Afrika. Allen zaten gevangen onder het bewind dat er voor hen was, allen zijn na hun vrijlating aan de macht gekomen.

De verwachtingen die de mensen van zulke opvolgers hebben zijn hooggespannen. De massa juicht hen toe. Eindelijk iemand die de situatie in het land zal verbeteren.

Maar na verloop van tijd valt het dan toch weer tegen. De verwachtingen komen niet uit. De aanhang slinkt, de kritiek groeit. En uiteindelijk is er niemand over die hen nog toejuicht. De roes van de geestdrift wordt stevast gevolgd door de kater van de desillusie. Dat geldt voor politieke leiders, maar ook voor sporthelden, pop-idolen, maar vergis je niet, evenzeer voor geestelijke leiders in de christelijke wereld.

Invloedrijke predikers en theologen beïnvloeden een generatie, maar vaak al tijdens hun leven, raken ze weer in het vergeetboek. Elke ideologie, die de mensen bezielde en in beweging bracht en de toen bestaande patronen van tafel veegde, begint na verloop van tijd zelf te barsten, scheuren te vertonen en weerstand op te roepen, totdat ze uiteindelijk aan de kant wordt geschoven en vervangen door een andere ideologie. Een vermoeidend patroon waaraan de mensheid lijkt overgeleverd. Als de slinger van de klok bij het einde is gaat de beweging vanzelf weer terug.

De naar normloosheid doorslaande samenleving, die zich ontwikkelde in de jaren zestig, grijpt weer terug naar duidelijke normen.

Het ideaal van een vrije opvoeding zonder regels brokkelt af en men begint het belang van structuur en regels weer in te zien.

Een periode waarin de ratio (ons verstand) de toon aangeeft, wordt opgevolgd door een periode waarin het gevoel het voor het zeggen heeft, en die op haar beurt weer door een periode waarin de ratio het verloren terrein herovert.

Het zijn bewegingen die telkens weer op elkaar reageren. IJdelheid zou Prediker zeggen.

En dit gaat de kerkdeuren echt niet voorbij. Zo heeft ook de christelijke kerk in het westen heel lang de nadruk gelegd op de waarheid. Ook daar zien we een tegenreactie en wij benadrukken weer sterker de liefde en het gevoel. Maar doorslaan in de liefde zal ongetwijfeld weer de vraag oproepen naar duidelijke kaders.

Nicky Gumbel, een van de mensen achter de Alpha Cursus zei het treffend:

Love becomes weak if it is not strengthened by truth. Truth becomes hard if it is not softened by love. (Liefde wordt zwak als het niet bekrachtigd wordt door de waarheid. Waarheid wordt hard als het niet verzacht wordt door liefde). Met andere woorden, houdt de balans vast tussen deze beiden.

Wie zich van dit alles bewust is, kan niet anders dan met Prediker zeggen, dat het enthousiasme, waarmee leiders en ideologiën omgeven worden, misschien op korte

termijn wel even iets lijken op te leveren, maar uiteindelijk op niets uitlopen. Hoevelen kijken niet met schaamte naar de beelden van waarop bijv. Hitler werd toegejuicht en staan verbaasd dat gewone mensen, zoals wij zijn, zich hebben laten meesleuren door een volksmenner als hij. Het laat zien dat wij mensen buitengewoon hardleers zijn en van de geschiedenis maar weinig opsteken.

Prediker had oog voor deze dingen. IJdel, vluchtig en najagen van wind. Generaties gaan en generaties komen. Iedere generatie heeft z'n eigen kenmerken en eigenaardigheden. Iedere generatie reageert weer op de generatie ervoor en slaat vervolgens door in eigen denken, zodat de generatie na hen niet anders kan dan ook weer reageren.

En in die wirwar van denkbeelden en idealen mag de bijbelse boodschap een anker zijn. In onze manier van kerk zijn en in onze beleving van het geloof zal elke generatie ook z'n eigen kenmerken hebben. Daarin zijn we niet anders dan de samenleving. We zijn ook kinderen van onze tijd. Maar ten diepste is dat alleen de buitenkant. Wat blijft is de Here Jezus. Hij is de constante factor. Allerlei gedachten en ideeën zullen overwaaien, dat zal zo doorgaan totdat Jezus terugkomt. Maar wat overeind blijft staan is de vaste Rots van ons behoud: Jezus Christus. Gisteren en heden en tot in eeuwigheid dezelfde.

AMEN